

6

RADIODIFUZIUNEA Bucuresti

S'a emis și plătit azi. 27. III. 1933 ora 20⁰⁰

Conferința D-lui Th. Rogalsky

despre Muzică cultă.

Casier. [Signature]

Intrare la No. _____ Dulap _____ Raft _____

Prin muzică românească cultă vrem să înțelegem
acea creație compozistică la care - în afară de
elementele pământene românești, luate în ajutor
exprimării unei idei, a intervenit și pregă-
tirea tehnică a Compozitorului. Muzica
populară este izvoartă din belsugul de
impulsuri al omului de la țară, care
exterioarizat în mod elementar, prin
melodie veche sau în aceste momente sale
de bucurie sau de nădejde. Joiele,
bocetele, cântecele, jocurile sunt flori
neprihănite, răsărite paralel cu floarea
populară din colectivitatea sufletească
românească. Dacă să, aceste manifestări
sunt incomplete față de cerințele unui
complex de cunoaștere necesare creației
muzicale. În sa muzica populară este
mentul prim al acestui complex tehnic
există îmbelsugat: e melodia. Această
melodie poate fi comparată cu piatra
prețioasă abia smulsă din pământul
și încă acoperită cu cărbune, deci
nevalorificată. Reflexia acestei pietre
care, montarea ei în metalul care să
o pună în adevărată lumină, strălu-
cirea definitivă a întregii opere de
artă, vine să o realizeze cel pregătit.
Melodia montată în haină harmo-
nici, făcută sculptoare de culorile
vii ale orchestrei și de căldura umană
a glasului, își întregesc valoarea
și sufletească prin această prezentare
complexă.

Inceputurile muzicii culte in Romania
au fost foarte anevoase. Tara impartita,
desbinați chiar in interiorul acestor
Principate, tutela vitregă și omoritoare
a Fanariotilor, conditiile grele de trai ale
săteanului și omăseamului nu puteau ajuta
cu nimic dezvoltarea sistematică a unei
muzici românești culte. Totuși, în Muntenia
domnitorul Ioan Caragea și în Moldova
vornicul Burada, Vasile Alexandri
Cogălniceanu și alții, caută după exemplul
bașinilor rusești și fanariote cu cari aveau
legături directe, să distreze anumite re-
uniuni prin prezenta unui ~~reșinat~~
virtuos al Apusului. Astfel sunt bine cunos-
cute concertele lui Franz List la Tasi în casa
vornicului Alecu Balș. În aceeași casă, mai
târziu, se produce, atături de alte celebrități
ale timpului, și Schumann cu soția sa cari
erau în trecere prin țară, înapoiindu-
se din Petersburg. Aceste concerte dezvoltă gustul
muzicii instrumentale, deocamdată doar în
cabele celor privilegiați. Domnița Ralu, chiar
înaintea ei, ficele lui Const. Brâncoveanu,
învătașe cu dascăli nerți, mestesugul subtil
al cântării
pe harpă sau clavicembal. La Tasi, ficele
nobililor ~~se~~ învăță chiar din scoală pianul
și Canto. Cerință, tot mai mare, de instru-
mente muzicale și greutatea transportului
lor în acele vremi, potărește pe un fabri-
cant german, Karl Hase să se stabilească
la Tasi puțin după 1800. Muzica se putea
face, după cum vedem, doar în casele celor
avuți și om depăsea cu nimic limita unui diletan-
tism comun.

Un element de o definitivă importanță, care
ajută la răspândirea muzicii în struate
straturile sociale este Opera. Cam pe la
1820 ~~pe~~ majoritatea boerimis români
canta să atragă în țară diverse formațiuni
de Operă Germană, italiană sau franceză.
Astfel se succede la Iași trupe de Operă
compuse din cântăreți ale căror nume
a rămas definitiv în istoria muzicii
dramatice: Brambilla, madame Frisch
Mondaine, Beretti și alți. Aceștia se produc
în Opere de Rossini, Donizetti, Verdi, Mozart,
Weber și chiar Wagner.
Contactul cu muzica și reprezentanții ei din
Apus, stimulează pe anumiți fii talentați
ai boerimis, hotărându-se să treacă peste
interdicția de a apărea pe scenă. Fii voia-
cului Bărcada, sunt primii care au curajul
acestui pas, apărându-și concert ~~pe~~^{în public}
exemplul lor e curând urmat și de alții.
Marii Români Asachi, Cogălniceanu, Vasile
Alexandru, nu văd cu ochi buni invazia tuturor
elementelor străine în viața noastră muzicală
cântându-și stimuleze un puzent de formare
a unui element autohton. Cam pe la
jumătatea veacului 19^{lea} iau ființă cele
două Conservatoare ^{din Iași și București} ~~românești~~; grădini
în care să fie sădita sămânța românească
și din care să răsară stejarii, din ghinda
căroră se va răspândi muzica ~~românească~~^{noastră}
în toată lumea. În Cavalletta, Megetti, Caradio
Muzicescu, formează o întreagă generație
de compozitori, care își întind rădăcinile
până în zile noastre. La fel și Wachmann și
Flechtenmacher în Clujtenia.

Caudella se încearcă în muzică simfonică
și de teatru, nereușind să ajungă la o perso-
nalitate definită, din cauza unor influențe
Wagneriene și Verdiene exagerate. ~~Parazi~~
Atmosferă specifică din Lehengren sau
Balul Mascat, o găsim cu prisosință în opere
la Fata Răzescu, Seasemeni, Nachtmann și
Flechtendmächer scriu povestirile și opere
gen care era pe atunci în mare modă.
Elementul caracteristic românesc nu e pă-
trat în adevăr decât de pari lăutari cari
totuși îl schimonosesc. Regina Carmen Sylva
femeie de ^{rapă} înaltă cultură și înalt simț artis-
tic în toate directiile, recunoaște marele talent
muzical al românilor și formează împreună
cu o societate ~~compusă~~ ^{compusă} din muzicanti români.
Aci se manifestă prima dată, dintr-o încă
foarte tânără, acela care este ^{întâia} ~~primul~~ și cel
mai complex geniu românesc: George Enescu.
Admirația nelăcomită a acestor înalte
protektore îl va ajuta pe Enescu să-și
croiască drum în lume în spinoasa carieră
pe care și-a ales. Tot aci apare și
George Dinicu, violoncelist genial și cel mai
meritos șef de orchestră al nostru. În concer-
tele simfonice dirijate de domnia sa, timp
de multe ani de zile, la Atheneu, în marele
public bucurestean face pentru prima
oară cunoștință cu capodoperele europene.
Simfonii de Haydn, Mozart, Beethoven,
Schubert, Schumann, Brahms, muzică
rusă, franceză, spaniolă, italiană și nordică.
În formația orchestrală ^{condusă} ~~formată~~ de George Dinicu
intră aproape exclusiv elementele instrumentale.

românești, cele mai de valoare. Aci se formează
un ~~Theodore~~ Ichi Albi, Theodor Popovici,
Florin, Mitulescu, Nottara, Enacovici, Dan
Simionescu, toți acei cari ați ~~form~~^{compun} splen-
dida falangă a profesorilor conservatorului
din București. După exemplul marilor
noștri ~~invățati~~ cărturari, aproape toți români
cari au studiat muzica în străinătate, au
preferat școlile Latine, Franța și Italia.
În special Parisul a fost acela care a ajutat
prin razele sale luminoase, formarea unui
început de școală românească. ^{Chiriac} Echin, Enacovici,
Ghionis, Mihailovici, Golestan, Chirescu,
Stefan Popescu, Ghiga au fost elevii lui
Vincent d'Indy la Școala Cantorum. Haestra
Enescu, Alfred Alexandrescu, Brăileu, Olescu și alții
au fost elevii conservatorului din Paris. Cătiva
doar, Drăgoi și Joră ^{și Ferleu} au învățat unul la Praga
celălalt la Lipsca, rămânând totuși latini
prin factura plină și logică a lucrărilor lor.
În perioada dinaintea de război, compozitiile
de simfonice românești se îndreptau spre
maniera armonică, structura sonoră și
formele obișnuite ale Apusului: poemul
simfonic. Exemplul dat de Castaldi —
tatal spiritual al multora din compozitorii
noștri — cu lucrarea sa Marsias, face apoi
școală. Se nasc p sumecolonic de poeme sim-
fonice românești: Acteon, Încântările Armide,
Suite în Re a lui Joră, Poemul lui Enacovici.
În toate acestea, elementul folkloristic ^{autochton} ~~forma~~
era doar foarte timid indicat. Și Enescu
provăzuse cu intuiția sa genială, posibilitatea
unei producții simfonice pe bază de cântec.

și dansuri românești în Poema și Cele două
Rapsode ale sale; totuși compozitorii tineri
nu erau suficient lămuriti în privința
existenței evidente a unui specific românesc.
În această direcție au contribuit în mare
parte sârquinta modestă dar dată toare de
viață a înmormînatelor cantece de Chiriac
și studiile sistematice ale Societății Compo-
zitorilor români, conduse de eminența
Const. Brăiloiu. Comori nebănuite au
fost descoperite în Culegerile acestuia și
a colaboratorilor săi, punând la dispoziția
compozitorilor un material vinens din
care și să poată extrage atmosfera melodică,
armonică și ritmică, ~~specific~~ etnică.
În ultimul timp, Sonata de violină și pian în
stil românesc al lui George Enescu, Suita moldove-
nească a lui J. J. J. J., Suita lui Enacovici, Suitele
și simfonice lui Andreicu, Napasta lui Drăgoi,
Cantecele lui Brăiloiu și aproape întreaga
producție contemporană evidentiază precis
existența unui început de școală muzicală
bazată pe elemente românești. Prezentă pe
programele marilor centre afucene a
lucrărilor compozitorilor noștri, ne da
speranța să vedem într-o țară mai apro-
piată consacrare mondială a muzicii
românești.